

Het zal je maar gebeuren

“Ik kwam van de hemel in de hel”

Monique Wageman maakte van haar hobby haar beroep en ging op een manege werken. Het zware werk en de slechte arbeidsomstandigheden veroorzaakten onherstelbare slijtage. Onlangs regelde Bureau Beroepsziekten FNV voor haar een letselschadevergoeding.

Aan paardenliefhebbers zit een steekje los, zegt instructeur Monique Wageman (52). “Ze werken heel hard voor weinig geld. Dat hebben ze ervoor over, omdat het zoveel voldoening geeft met mensen en dieren te werken.” Die liefde kan ook een keerzijde hebben, heeft Wageman ondervonden. Het zware werk heeft onherstelbare schade aan rug, schouders, armen en polsen veroorzaakt. Ze doet haar verhaal in de hoop dat mensen niet hetzelfde zal overkomen. “De tijd van slavenarbeid is voorbij. Als je gedwongen wordt in slechte arbeidsomstandigheden te werken, moet je weigeren. Had ik dat maar gedaan. Je gezondheid is onbetaalbaar. Maar niemand wil klokkenluider zijn.”

Als kind was ze al gek van paarden. Ze leerde zichzelf rijden op de pony van kennissen. Later deed ze wedstrijden, ging op haar vijftiende aan het werk op een manege en volgde de opleiding tot instructeur. Op haar achttiende kreeg ze haar eigen paard. Rond haar twintigste koos ze toch voor het juweliersvak, een “echte baan”. Tot het bloed kroop waar het niet gaan kon en ze in 2002 als allround medewerker op een manege in Leiderdorp aan de slag ging. “Ik zag de vacature en was niet gelukkig in het juweliersvak. Ik ben een mens dat graag buiten is en van bewegen houdt. Het was dus geweldig weer fulltime met paarden en mensen bezig te zijn. Ik gaf zo’n twaalf uur les en de rest van de uren was ik stallen aan het uitmesten, opstrooien, paarden poetsen en voederen, naar de wei brengen en longeren. Er stonden zo’n vijftig eigen paarden en pensionpaarden.

Enorm zwaar

Monique Wageman oogt frêle. Ze vertelt dat de balen stro en kuilgras van zo’n 25 kilo, vanwege kostenbesparingen later werden ingeruild voor enorme balen van 400 tot 600 kilo. “Met een kar trok je die balen voort langs de paardenboxen door de stal. Dat was enorm zwaar. Zeker als je niet heel fors bent. Je moest die kar in beweging trekken en op tijd weer laten afremmen. Het uitmesten was aanvankelijk handwerk. Later kwam er een bobcat, maar die kwam niet in alle hoeken van de box, dus handwerk bleef noodzakelijk. Het opstrooien was sowieso handwerk.”

Behalve kuilgras aten de paarden ook brokken. Die duwde Wageman in een karretje voor zich uit. Verder was ze ook vaak op heftruck en de trekker te vinden. Met die laatste egaliseerde ze de bodem van de rijbanen binnen en buiten. “Ik heb het zware werk meerdere keren bij de bedrijfsleider aangekaart”, zegt Wageman. De bedrijfsleider, die alleen les gaf, deed haar klachten af als gezeur. Voor jou tien anderen, was het motto. “We deden het werk met zijn vijven; niemand durfde iets te zeggen van de zware arbeidsomstandigheden. Die zijn in de paardenwereld om te huilen. Daarom haken de meesten rond hun dertigste af.”

In 2011 ging Wageman door haar rug. In een gedraaide positie probeerde ze de zware kar met kuilgras tegen te houden. “Ik voelde iets knappen. Ik viel bijna flauw van de pijn.” Ze werkte door. Met tranen in haar ogen stond ze op stal. Zeuren wilde ze niet. Tot ze na een half jaar uitval kreeg in haar linkerbeen en -voet. Een hernia-operatie bleek noodzakelijk.

Angstcultuur

Twee jaar later volgden schouderklachten. Ook speelde haar rug weer op. Polsklachten completeerden het geheel. MRI's lieten onherstelbare slijtage zien. Wageman: “Ik wilde het liefst gewoon doorwerken. Ben niet het type om op de bank te zitten. Bovendien hecht je je aan de paarden en de klanten. Ik trok weer tevergeefs bij de bedrijfsleider aan de bel. Er heerste een angstcultuur. Niemand durfde zijn mond op te doen.” In 2015 viel Monique Wageman uit.

De arbo-arts en de revalidatiearts constateerden tal van beperkingen, veroorzaakt door het zware werk. Dat werk kon en mocht Wageman niet meer doen. Haar werkgever bleek niet bereid te kijken naar lichtere werkzaamheden. “Ze wilde van me af”, concludeert Wageman. “Later constateerde het UWV ook dat er niets was gedaan om me op een gezonde manier aan het werk te houden.”

Chronische klachten

Met hulp van Bureau Beroepsziekten FNV (BBZ) stelde ze de manege aansprakelijk. “Hoewel duidelijk was dat de werkomstandigheden enorm belastend waren, is de relatie met de chronische gezondheidsklachten helaas niet zomaar te bewijzen”, zegt letselschaderegelaar Sabrina Bergraaf-Fernandez van BBZ FNV. “De tegenpartij doet er meestal alles aan aansprakelijkheid te weerleggen. Duidelijk is wel dat de werkgever tekortgeschoten is in de zorgplicht en niets heeft gedaan om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Uiteindelijk hebben we met de verzekeraar van de tegenpartij een schadevergoeding afgesproken. Inmiddels had mijn cliënte, omdat ze zo ongelukkig werd van de hele situatie, ontslag genomen.”

Van hel in hemel

Monique Wageman nam in 2017 ontslag. “Ik wilde niet langer in die negatieve, afhankelijke arbeidsomstandigheden zitten. Een tijdje heb ik hier en daar wat uurtjes lesgegeven.” En nu? Nu werkt ze sinds twee jaar naar volle tevredenheid bij Stal de Ripse Ruiters in Rijpwetering. “Ik kwam van de hel in de hemel. Hier gebeurt het zware stalwerk machinaal. De eigenaar, voorheen boer, doet er alles aan de arbeidsomstandigheden zo gezond mogelijk te maken. Zo houdt hij bijvoorbeeld de bodem van de rijbanen nat, zodat we niet allemaal fijnstof inademen. Ook gebruikt hij veegmachines die het stof meteen opnemen. Bijna iedereen in de paardenbranche heeft COPD.”

De uren waarop de werknemers van de Ripse Ruiters lesgeven liggen vast, de andere taken rouleren en kunnen ze zelf indelen. Monique Wageman: “Omdat ik rekening kan houden met mijn rug en schouders, houd ik het goed vol. Zeker als ik een aantal dagen per week rust inbouw. Er is zelfs een pensioenregeling. Het kan dus wél. Ik had geen blijvende gezondheidsschade hoeven op te lopen.” Ze vertelt hoe groot de impact van haar slechte rug

en schouders op haar leven en omgeving is. “Ik moet de boodschappen in drie etappes doen. Kan niet in een hotelbed slapen, niet meer lang staan, hardlopen, bergbeklimmen of tennissen.” Ze kijkt om haar heen in de kleine monumentale stadswoning. “Ik zou moeten schilderen, plinten lakken, stuken. Dat gaat helaas niet meer. Omdat ik niet op mijn strepen ben gaan staan.”